

Gevangenen van onrecht: hoe Israëls detentiesysteem en Hamas' gijzelingsstrategie een cyclus van lijden in stand houden

Het aanhoudende conflict tussen Israëliërs en Palestijnen weerspiegelt zich tragisch in de cyclus van gevangenen: Israëls systeem van willekeurige detentie, marteling en dehumanisering van Palestijnen, en Hamas' gijzeling als reactie daarop. Beide praktijken veroorzaken onmetelijk lijden. Palestijnen leven onder de constante dreiging van verdwijning in een systeem zonder eerlijke rechtsgang, terwijl Israëliërs rouwen om hun dierbaren die door gewapende groepen worden vastgehouden. Het resultaat is een voortdurende cyclus van trauma, woede en radicalisering.

Deze cyclus had onderbroken kunnen worden – meest recentelijk door onderhandelde overeenkomsten in oktober 2023 die gevangenen aan beide kanten hadden kunnen bevrijden. Maar de Israëlische regering, onder premier Benjamin Netanyahu en gedreven door extremistische elementen, koos voor escalatie in plaats van diplomatie, zette belangrijke onderhandelaars opzij en verlengde het lijden. De weigering om een einde te maken aan Israëls onwettige detentieregime en het afwijzen van diplomatieke kanalen hebben de spiraal van pijn verder verankerd.

Israëls detentieregime: geïnstitutionaliseerd onrecht

Sinds 1967 heeft Israël administratieve detentie en militaire rechtbanken in de bezette Palestijnse gebieden gebruikt als instrumenten van controle. Deze mechanismen opereren volledig buiten de grenzen van internationale rechtsnormen. Palestijnen kunnen voor onbepaalde tijd worden opgesloten zonder aanklacht of proces, op basis van geheime bewijzen, zonder effectieve mogelijkheid tot beroep. Militaire rechtbanken, met een veroordelingspercentage van bijna 99,7%, fungeren als instrumenten van dwang, niet van rechtvaardigheid. Deze praktijken zijn in directe strijd met de **Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (artikelen 9 en 10)**, het **Internationaal Verdrag inzake Burgerlijke en Politieke Rechten (artikelen 9 en 14)** en de **Vierde Conventie van Genève (artikelen 64-66)**.

Marteling en misbruik zijn systematisch. Talrijke rapporten van VN-organen en mensenrechtenorganisaties hebben het gebruik van mishandeling, stressposities, waterboarding, elektrische schokken, seksuele vernedering en verkrachting met voorwerpen gedocumenteerd. Een rapport uit 2015 registreerde ten minste 60 gevallen van geseksualiseerde marteling tussen 2005 en 2012. Deze daden schenden zowel de **Conventie tegen Marteling (artikelen 1 en 16)** als **ICCPR artikel 7**, die marteling onder alle omstandigheden verbieden.

Sinds 7 oktober 2023 zijn deze misbruiken drastisch toegenomen. Tegen augustus 2024 waren ten minste 53 Palestijnse gevangenen gestorven in detentie, velen met tekenen van marteling. Kinderen zo jong als 14 jaar zijn onderworpen aan gedwongen naaktheid en vernederende behandeling. In feite worden Palestijnen die onder dergelijke omstandigheden worden vastgehouden niet alleen beroofd van hun vrijheid, maar ook van hun menselijkheid. Gezien de systematische aard en de intentie om druk uit te oefenen op een burgerbevolking, kan worden gesteld dat deze daden voldoen aan de definitie van gijzeling onder de **Internationale Conventie tegen het Nemen van Gijzelaars van 1979**, die het vasthouden van individuen onder dreiging van letsel of dood omvat om een derde partij – in dit geval de Palestijnse samenleving – tot actie te dwingen.

Psychologische verwoesting in de Palestijnse samenleving

Het trauma dat wordt veroorzaakt door willekeurige detentie reikt veel verder dan de gevangenis muren. Gezinnen leven in constante angst dat dierbaren – vooral kinderen – 's nachts worden meegenomen, incommunicado worden vastgehouden en worden onderworpen aan marteling. Voor veel Palestijnen impliceert het woord “arrestatie” geen eerlijke rechtsgang – het betekent verdwijning, geweld en mogelijk de dood. In 2024 waren meer dan 9.500 Palestijnen gedetineerd, wat collectieve angst en verdriet aanwakkerde.

Dit wijdverbreide lijden leidt niet tot passiviteit, maar tot verzet. Gezinnen en gemeenschappen, wanhopig op zoek naar antwoorden, wenden zich vaak tot de enige entiteiten die invloed beloven: gewapende groepen. Dit is geen rechtvaardiging van geweld, maar een erkenning van de psychologische realiteit: wanneer je kind onwettig wordt opgesloten, gemarteld en de kans groot is dat je hen nooit meer levend ziet, is de instinctieve drang om *alles te doen* om hun terugkeer te verzekeren diep menselijk. Deze psychologische noodzaak, hoewel geen verdediging onder internationaal recht, is cruciaal om Hamas' strategie te begrijpen.

Hamas' gijzeling: onwettig maar begrijpelijk

Op 7 oktober 2023 nam Hamas 251 Israëlische gijzelaars, wat de wereld schokte. De actie was illegaal en moreel onverdedigbaar onder de **Gijzelingsconventie van 1979**, die on dubbelzinnig het grijpen van burgers verbiedt om overheidsactie af te dwingen. Toch vond Hamas deze tactiek niet uit in een vacuüm – het heeft historische precedents en psychologische logica.

De gevangenenruil van Gilad Shalit in 2011, waarbij meer dan 1.000 Palestijnen werden vrijgelaten in ruil voor één Israëlische soldaat, versterkte het idee onder Palestijnen dat alleen gijzeling resultaat oplevert. Omdat Israël's rechtssysteem geen weg naar gerechtigheid biedt voor gevangenen, gebruikt Hamas gijzelaars als onderhandelingsfiches – een ethisch verwerpelijk maar politiek effectieve strategie. Nogmaals, het punt is niet om de daad te verdedigen, maar om de oorsprong ervan te confronteren: een samenleving die zo brutaliseerd is dat ze gelooft dat diplomatie en legaliteit geen waarde hebben.

De morele en wettelijke gelijkwaardigheid ligt dus niet in de methoden – gijzeling en detentie – maar in hun onderliggende onwettigheid en dehumaniserende effect. Israël's willekeurige detentie en Hamas' gijzeling vormen beide schendingen van het internationaal recht en richten zich beide op burgers. De ene is door de staat gesanctioneerd, geroutineerd en gehuld in juridische bureaucratie; de andere is spectaculair en onmiddellijk. Maar beide maken deel uit van dezelfde cyclus van dwang, trauma en wanhoop.

Gedeeld lijden

Het verdriet aan de Israëlische kant is diep. Gezinnen van gijzelaars doorstaan ondraaglijke onzekerheid, niet wetende of hun dierbaren in leven zijn, laat staan wanneer of hoe ze zullen terugkeren. Hun pijn weerspiegelt die van Palestijnse gezinnen die dezelfde afwezigheid, angst en hulpeloosheid ervaren onder een andere naam: "administratieve detentie".

Dit parallelle lijden had ruimte moeten creëren voor empathie. In plaats daarvan is het bewapend. Demonstranten in Israël die oproepen tot een staakt-het-vuren en een gijzelingsdeal worden genegeerd of afgedaan. Gezinnen van Israëlische gijzelaars, waaronder figuren zoals Haim Rubinstein, hebben de regering-Netanyahu publiekelijk beschuldigd van het opofferen van hun dierbaren voor politiek gewin.

Gemiste kans en beleidsfalen

Er was een uitweg uit deze afgrond. In oktober 2023 boden achterdeuronderhandelingen onder leiding van Gershon Baskin, met bemiddeling van Qatar en Hamas-contacten, een levensvatbaar kader voor wederzijdse vrijlating. Maar de harde lijn van de regering-Netanyahu, gedomineerd door ultranationalisten zoals Itamar Ben-Gvir en Bezalel Smotrich, wees deze voorstellen af. Oren Setter, destijds een belangrijke functionaris in gijzelingsonderhandelingen, nam ontslag uit protest tegen de gemiste kans.

Dit was geen tactische fout – het was een moreel falen. Het prioriteren van militaire escalatie boven humanitaire oplossingen heeft noch Israëliërs noch Palestijnen bevrijd. Het heeft de pijn verdiept, verdere radicalisering bevorderd en het gebruik van gevangenen als oorlogsinstrumenten verankerd.

De cyclus doorbreken

Het beëindigen van deze cyclus begint niet met luchtaanvallen of gijzelingsreddingen, maar met het ontmantelen van de structuren die ze noodzakelijk maakten. Israël moet zijn systeem van willekeurige detentie en militaire rechtbanken afschaffen – praktijken die de rechtsstaat vernietigen en gewelddadige vergelding uitlokken. Zonder deze kernonrechtvaardigheid aan te pakken, zal elk tijdelijk staakt-het-vuren of uitwisseling slechts de volgende cyclus van ontvoering en bloedvergieten uitstellen.

Rechtvaardigheid kan niet selectief zijn. Dezelfde principes die Hamas' gijzeling veroordelen, moeten ook Israël's onbepaalde, buitenrechtelijke opsluiting van burgers afwijzen. Tot-

dat beide vormen van gevangenschap worden afgeschaft, blijven beide volkeren gevangen van een systeem dat gedijt op wederzijds lijden.